

องค์กรจัดการศึกษาของท้องถิ่น

องค์กรจัดการศึกษาของท้องถิ่น (Organization of Local Education)

หมายถึง องค์กรท้องถิ่นอันได้แก่ เทศบาล (เทศบาลเมือง, เทศบาลนคร) กรุงเทพมหานคร, เมืองพัทยา ซึ่งดำเนินงานทางการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

งานจัดการศึกษาขององค์กรท้องถิ่น เป็นงานในหน้าที่ของเทศบาลได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาอย่างหนึ่งซึ่งจะต้องจัดบริการให้แก่ประชาชนโดยมีกฎหมายกำหนด ได้แก่

ก. พระราชบัญญัติเทศบาล กำหนดไว้ว่า “หน้าที่ของเทศบาลในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนคือ

1. จัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอบรม
2. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
3. จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา”

ข. พระราชบัญญัติประถมศึกษา กำหนดไว้ว่า “เมื่อท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว

1. ให้โอนโรงเรียนประชาบาลรวมทั้งทรัพย์สินของโรงเรียนไปเป็นของเทศบาล
2. ให้เทศบาลมีหน้าที่จัดตั้งและดำรงโรงเรียนประถมศึกษาด้วยเงินรายได้ของเทศบาลนั้น”

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร และพระราชบัญญัติเมืองพัทยา กำหนดหน้าที่ทางการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน

หน้าที่ในการจัดการศึกษาซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ นั้น จึงแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เป็นหน้าที่โดยตรงขององค์กรจัดการศึกษาของท้องถิ่นในเกณฑ์บังคับได้เข้าศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน

จะต้องจัดตั้งและดำรงโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติประถมศึกษากำหนดไว้

2. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ การจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอบรมตามที่พระราชบัญญัติขององค์กรจัดการศึกษาท้องถิ่นกำหนดไว้ นั้นย่อมกินความถึงการให้ประชาชนได้รับการศึกษาอบรม ดังต่อไปนี้

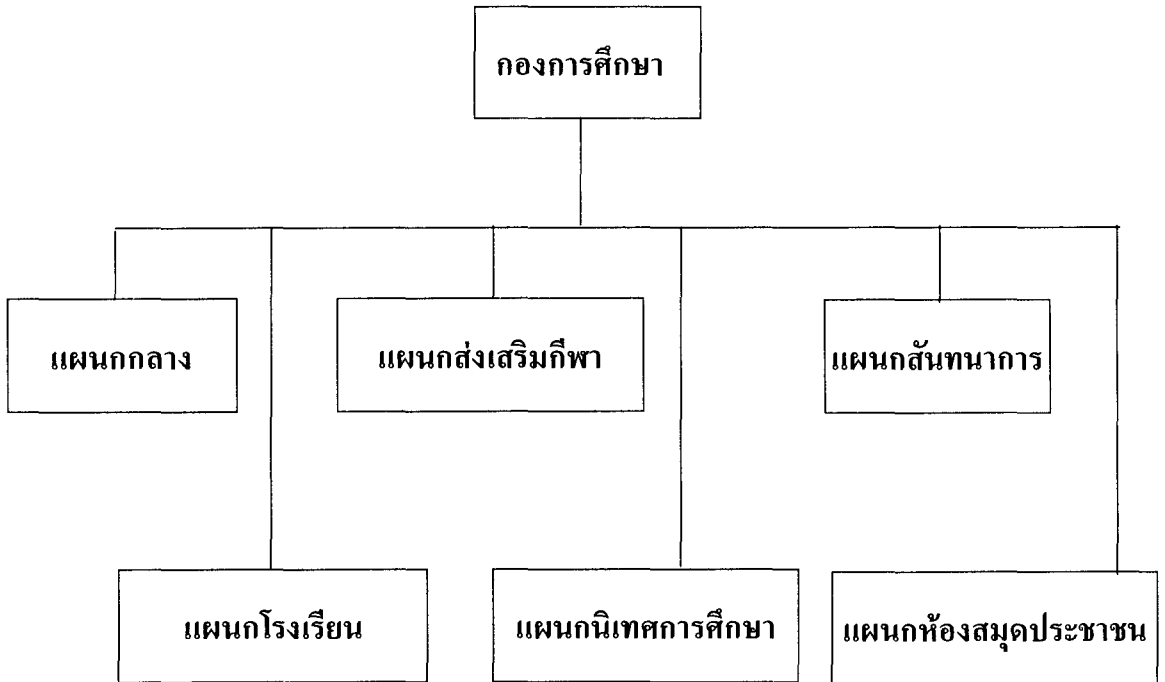
- ก. หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
- ข. วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น
- ค. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความสวยงามของบ้านเมือง
- ง. การสุขศึกษาและอนามัย
- จ. วิชาชีพต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและท้องถิ่น

หลักการในการจัดการศึกษาเทศบาล

การจัดการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลจะต้องถือปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

เทศบาลกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเมื่อครั้งที่ยังเป็นเทศบาลนครกรุงเทพฯ มีหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะคือ *กองการศึกษา* ซึ่งมีแผนผังดำเนินงานดังนี้

กองการศึกษามีหน้าที่จัดดำเนินการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร จัดส่งเสริมกีฬาประชาชน จัดศูนย์เยาวชนและศูนย์พักผ่อนใจของเยาวชน จัดดำเนินงานสถานฝึกอาชีพช่างเครื่องยนต์ ประสานงานกับคณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ คณะกรรมการส่งเสริมกีฬาสำหรับประชาชน คณะกรรมการศูนย์เยาวชน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานกิจการเด็กวัยรุ่น จัดดำเนินงานส่งเสริมกิจการลูกเสือ-อนุชาด จัดดำเนินงานห้องสมุดประชาชนของเทศบาลและงานอื่นๆ เกี่ยวกับเทศบาล

หน้าที่ของแผนกต่าง ๆ มีดังนี้

แผนกกลาง มีหน้าที่ดำเนินงานธุรการทั่วไป

แผนกโรงเรียน มีหน้าที่จัดการให้เด็กที่มีอายุตามเกณฑ์บังคับได้เข้าเรียนในโรงเรียน ตรวจสอบและแนะนำการปฏิบัติงานของสำนักศึกษาเขต ศึกษาแขวงและโรงเรียน อบรมและส่งเสริมวิทยฐานะและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น

แผนกส่งเสริมกีฬา มีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมกีฬาของนักเรียนและประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล

แผนกนิเทศการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการฝ่ายวิชาการศึกษาเพื่อช่วยในการเรียนการสอนและการจัดโรงเรียนให้ได้ผลดี

แผนกสันทนาการ มีหน้าที่จัดการควบคุมและส่งเสริมกิจการศูนย์เยาวชน และศูนย์พักผ่อนหย่อนใจของเยาวชนที่ตั้งขึ้นในท้องที่ต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางให้เยาวชนได้ใช้เป็นที่เล่นกีฬา ศึกษาหาความรู้ พักผ่อนหย่อนใจ และทำประโยชน์ร่วมกัน เป็นการชักนำเยาวชนไปในทางที่ดี

แผนกห้องสมุดประชาชน มีหน้าที่จัดดำเนินงานของห้องสมุดประชาชน และจัดบริการห้องสมุดหมุนเวียน (ห้องสมุดเคลื่อนที่) ไปยังโรงเรียนเทศบาลและศูนย์เยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทั่วไป

รูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้น ยังยึดถือเป็นแนวทางการจัดการศึกษาของเทศบาลต่างๆ ทั่วประเทศจนกระทั่งปัจจุบัน

ครูสังกัดเทศบาล

ในอดีตครูโรงเรียนเทศบาลมีสถานะและมีปัญหาเช่นเดียวกับครูโรงเรียนประชาบาลทั่วประเทศแต่ในปัจจุบันครูโรงเรียนเทศบาลเป็นพนักงานของเทศบาลซึ่งเป็นเสมือนข้าราชการครูทั่วไป

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบัน (พ.ศ.2542) กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2528 กรุงเทพมหานครจัดระเบียบราชการเป็นสำนักและสำนักงานรวม 30 หน่วยงาน ในจำนวนนี้มีสำนักการศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งจัดขึ้นเพื่อกำกับดูแลด้านการศึกษาโดยเฉพาะ มีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครฝ่ายการศึกษาเป็นผู้ดำเนินงาน

สำนักการศึกษา มีส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการ
2. หน่วยศึกษานิเทศก์
3. กองโรงเรียน
4. กองวิชาการ

นอกจากนั้นในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครยังแบ่งงานเป็นงานต่างๆ ในงานเหล่านั้นก็มี

“(7) งานการศึกษา” ซึ่งมีศึกษาธิการเขตเป็นผู้ดำเนินงาน มีหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา

และ “(10) โรงเรียนประถมศึกษา”

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงไม่ได้เรียกชื่อว่า โรงเรียนเทศบาล อีกต่อไป พ.ศ. 2542 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 430 โรงเรียน และมีโรงเรียนสารพัดช่าง ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับประชาชนอีก 28 โรงเรียน

กรุงเทพมหานครได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานครเมื่อ พ.ศ. 2530 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อจัดการศึกษาที่กรุงเทพมหานครรับผิดชอบอยู่ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

2. เพื่อจัดการศึกษาภาคบังคับในกรุงเทพมหานครให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

3. เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นโดยปรับปรุงโรงเรียนให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกันและมีคุณภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะคุณภาพการเรียนการสอน การบริหาร การนิเทศการศึกษา และการปลูกฝังวินัย ประชาธิปไตย คุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน

4. เพื่อเตรียมความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 1 ปี

5. เพื่อลดอัตราผู้ไม่รู้หนังสือในเขตกรุงเทพมหานคร และส่งเสริมให้เยาวชนในระดับประถมศึกษา และอายุ 14 ปีขึ้นไปได้มีโอกาสศึกษาวิชาชีพเพิ่มขึ้น

ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

มีฐานะและตำแหน่งแตกต่างกันไปจากข้าราชการครูสังกัดเทศบาลทั่วไป เพราะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2529 กำหนดไว้คือ

“มาตรา 3 ตำแหน่งข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ก. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนประจำในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (1) ครู 1

(2) ครู 2

(3) อาจารย์ 1

(4) อาจารย์ 2

(5) อาจารย์ 3

(6) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(7) รองศาสตราจารย์

(8) ศาสตราจารย์

ตำแหน่งใน (1) ถึง (5) จะมีในหน่วยงานการศึกษาใดก็ได้ ส่วนตำแหน่ง (6) ถึง (8) ให้มีในหน่วยงานทางการศึกษาที่สอนระดับปริญญาหรือเทียบเท่า

ข. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหาร หรือให้การศึกษานในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(1) ผู้ช่วยครูใหญ่

(2) ครูใหญ่

(3) ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

(4) อาจารย์ใหญ่

(5) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือวิทยาลัย

(6) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือวิทยาลัย

(7) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสถาน

ศึกษาของกรุงเทพมหานคร ตามที่คณะกรรมการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) กำหนดให้เป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

ค. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษานซึ่งไม่สังกัดสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาพิเศษ

(2) ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต

(3) ศึกษาธิการเขต

(4) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่ง ก.ก.

กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร”

การจัดการศึกษาของเมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นเขตการปกครองท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทยนอกเหนือไปจากกรุงเทพมหานคร การปกครองเมืองพัทยาดำเนินตามพระราชบัญญัติเมืองพัทยาพุทธศักราช 2521 โรงเรียนในเมืองพัทยามี 10 โรงเรียน เรียกว่าโรงเรียนเมืองพัทยามีกองการศึกษาของเมืองพัทยาเป็นผู้กำกับดูแลการศึกษาทั้งหมดของเมือง

กองการศึกษาเมืองพัทยา มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยจัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา รับเด็กเข้าเรียนเมื่ออายุ 4-6 ขวบ เพื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล 1-2-3
2. ระดับประถมศึกษา รับเด็กเข้าเรียนเมื่อมีอายุย่างเข้าปีที่ 8 จนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 15
3. ระดับมัธยมศึกษา ได้เปิดสอนระดับมัธยมตอนต้น (ม.1-ม.3) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 เป็นต้นมา

การจัดการศึกษาด้านวิชาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับอนุบาลใช้แผนการสอนของสำนักบริหารการศึกษาล้วนท้องถิ่น

ครูสังกัดเมืองพัทยา

ครูสังกัดเมืองพัทยามีทั้งหมด 300 กว่าคน มีสถานะเช่นเดียวกับครูสังกัดเทศบาลทั่วประเทศ นั่นคือเหมือนกับครูประถมศึกษาซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการนั่นเอง

การดำเนินงานด้านการศึกษาขององค์กรท้องถิ่น

เมื่อองค์กรท้องถิ่นดังกล่าวทำหน้าที่จัดการศึกษาจึงจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมากำกับดูแลและดำเนินงานด้านการศึกษาโดยเฉพาะกล่าวคือถ้าเป็นเทศบาลนครก็จัดตั้งเป็นกองการศึกษา แต่ถ้าเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลตำบลก็อาจจัดเป็นงานการศึกษาหรือฝ่ายการศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณงานและจำนวนโรงเรียนในสังกัด สำหรับกรุงเทพมหานครจัดตั้งเป็นสำนักการศึกษา

การจัดการศึกษาของเทศบาลในบางช่วงบางเวลาที่ผ่านมาก็ประสบอุปสรรคเช่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมาก เทศบาลต่างๆ ไม่สามารถเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยทำให้ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดการศึกษาต่อไปได้ ดังนั้น พ.ศ. 2485 เทศบาลจึงโอนการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัด และกระทรวงศึกษาธิการต้องรับภาระนี้เรื่อยมาจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2505 จึงได้โอนโรงเรียนประชาบาลในเขตเทศบาลทั้งหมดกลับไปอยู่ในสังกัดของเทศบาลเช่นเดิมตั้งแต่นั้นมา

ในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างดี องค์กรท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเทศบาลกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยาต่างก็มีรายได้จากภาษีอากรพอที่จะนำมาเป็นงบประมาณด้านการศึกษาได้มากขึ้นและสามารถจัดการศึกษาได้ดี มีโรงเรียน ซึ่งมีอาคารสถานที่กว้างขวาง มีครูอาจารย์ที่มีวุฒิสสูง การจัดการศึกษาขององค์กรท้องถิ่นเหล่านี้ในปัจจุบันจึงมีคุณภาพดีทัดเทียมกับของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ

วรวิทย์ วตินสรากร

บรรณานุกรม

เทศบาลนครกรุงเทพ : การจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษาของเทศบาล. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2507.

เทศบาลนครกรุงเทพ : การแบ่งส่วนงานของเทศบาลนครกรุงเทพ. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2507.

พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496

พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2511

พ.ร.บ. ระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2478

พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523

พ.ร.บ. เมืองพัทยา พ.ศ. 2521

พ.ร.บ. กำหนดตำแหน่งข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2529

พนัส หันนาคินทร์ ; การศึกษาของไทย, สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2521.

รายงานกิจการเมืองพัทยา 2538. กองวิชาการและแผนงาน งานประชาสัมพันธ์ เมืองพัทยา, 2539.

รายงานกิจการเมืองพัทยา 2540. กองวิชาการและแผนงาน งานประชาสัมพันธ์ เมืองพัทยา, 2540.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ; 25 ปี สำนักการศึกษา : สืบสานพระปณิธานพระผู้พระราชทานการศึกษาไทย, หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี, 22 มีนาคม 2542.

วรวิทย์ วศินสรากร ; การศึกษาของไทย, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์สารมวลชน, 2519.

สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร ; แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ, ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทคนิค 19, 2530.